

Gemeente van Christus,

Waar zit je zelf in het verhaal? Waar raakt het je, in jouw geloofsbeleving? In je mens-zijn? In de zeven jaren dat ik hier predikant ben geweest, heb ik steeds geprobeerd om aan de hand van deze vragen de verbinding te leggen tussen die oeroude teksten en jullie, als hoorders of lezers ervan. En zo een mogelijke betekenis van het verhaal voor jou hier-en-nu bloot te leggen. Ik weet dat sommigen zich daardoor aangesproken hebben gevoeld. Anderen minder of zelfs niet. Dat is onvermijdelijk in een meerkleurige gemeente als deze.

In de afgelopen weken heb ik daar meer nog dan gebruikelijk over nagedacht. En als vanzelf kwam de gelijkenis van de zaaier bij me boven. Het lijkt me goed om dat verhaal voor deze laatste dienst als schriftlezing te kiezen. In de ruim 33 jaar dat ik nu predikant ben, ben ik me steeds meer in dat beeld van deze zaaier gaan herkennen. Met vallen en opstaan heb ik geleerd dat het er in de praktijk van het gemeente-zijn inderdaad altijd zó aan toe gaat.

Toen ik hier op 13 september 2013 werd bevestigd, heb ik verteld dat ik het als mijn roeping zag om jullie als gemeenteleden zo goed mogelijk te helpen je éigen weg in het geloof te vinden. Daartoe heb ik van alles en nog wat gezaaid: in de diensten, in het pastoraat, in doordeweekse activiteiten. Als ik terugkijk, vermoed en hoop ik dat een bescheiden deel daarvan is opgeschoten en vrucht is gaan dragen. Dat “bescheidene” kun je op twee manieren ervaren: met een moedeloos gevoel - dat het niet méér en béter is geweest. Of met een gevoel van dankbaarheid: dat een klein deel in ieder geval vrucht heeft gedragen.

Soortgelijke overwegingen liggen ten grondslag aan de reden waarom Jezus deze gelijkenis vertelt. Vlak hiervoor is er weer een confrontatie met schriftgeleerden en farizeeën geweest. Ze proberen het werk van Jezus in een kwaad daglicht te stellen: de duivel zelf zit achter zijn zogenaamde genezingen. En zijn schriftuitleg is zeker niet recht in de leer te noemen. Hij is een gevaarlijke nieuwlichter en brengt met zijn uitleg de mensen op een heilloos dwaalspoor. Ze werken hem steeds meer tegen; zijn leerlingen zien het allemaal gebeuren. En vragen zich af waar het op zal uitdraaien.

Op deze dag komen er weliswaar nog veel mensen op Jezus af. Maar het zal niet lang meer duren voordat er nog maar bitter weinig over zullen blijven. Op een bepaald moment zal Jezus zelfs aan zijn 12 leerlingen vragen of ook zij maar niet liever zouden vertrekken!

Alle tekenen die hij heeft gedaan, al die mensen heel gemaakt, al die verhalen waarin hij de Schrift heeft uitgelegd, al die woorden van liefde en vertrouwen die hij in de harten van mensen heeft gezaaid, - bijna drie jaar lang is hij onvermoeibaar het land doorgetrokken en bezig geweest om aan het koninkrijk der hemelen gestalte te geven,-
En wat zal er uiteindelijk van overblijven? Wat voor zin zal het allemaal hebben gehad?

Als reactie op dit soort gevoelens van moedeloosheid en zinloosheid vertelt Jezus deze gelijkenis van de zaaier. De directe uitleg ervan kunt u in dit 13^e hoofdstuk zelf nalezen, als u wilt.

Wat als eerste opvalt is dat Jezus uitgebreid stilstaat bij wat er inderdád allemaal verloren gaat aan zaaigoed en arbeid van deze zaaier. In wie je niet alleen Jezus zelf kunt herkennen. Maar ook jóuzelf. Zoals jij in het leven staat. Hoe jij vanuit jouw geloof zaait: graankorrels aandacht en medeleven, barmhartigheid, mededogen, liefde, hoop, geloof,-
En wat maakt het uiteindelijk allemaal uit? Sommige dingen kunnen je zomaar alsnog bij de handen afbreken: je zaak failliet, je huwelijk kapot. De kerk, de plaatselijke gemeente die steeds kleiner wordt

En veel breder: wat maakt het uiteindelijk allemaal uit als je ziet hoe het eraan toegaat in de wereld. Ik ben daar de laatste tijd tamelijk pessimistisch over geweest in mijn preken. Omdat ik het zéér zorgelijk vind: wat er gebeurt in Amerika. Een wereldmacht met een totale, onberekenbare incompetente narcist aan het roer. Een "lûd baltende dwaas", waar o.a. zijn collega's uit Rusland en China dankbaar gebruik maken.

Ik hoef u andere soortgelijke zorgwekkende politieke leiders niet nog eens op te noemen.

Moedeloosheid: als ik lees en zie hoe in Brazilië de regenwouden branden. Hoe het 20 graden celsius is in Alaska. Hoe na de derde droge zomer op rij de natuur in ons eigen land barsten begint te vertonen. En het einde van deze ontwikkelingen niet in zicht is.

Als ik de toenemende agressie en horkerigheid zie in ons land.

De vraag "waarvoor je het allemaal doet", waarvoor wij het allemaal doen als kleine gemeente hier in Grou, is zeer voorstelbaar en legitiem. Vandaar dat Jezus vermoedelijk zo uitgebreid stilstaat bij wat er allemaal - om allerlei verschillende redenen - ondanks alle goede bedoelingen en inzet van de zaaier, aan zaaigoed verloren gaat.

Zeker: dat is de realiteit!

Om vervolgens uit te komen bij de zin waar het in deze gelijkenis om draait. En waar het verhaal kantelt: "Maar er viel ook wat zaad in goede grond. En dat bracht vrucht voort, deels 100-voudig, deels 60, deels 30-voudig. Laat wie oren heeft goed luisteren."(8)

Hier moet je dus goed naar luisteren. Want hier draait het om. Om dat kleine deel dat in goede aarde valt. Dit kan je het vertrouwen en de moed geven om door te gaan. Al lijkt het niet meer dan een druppel op een gloeiende plaat.

Ik heb niet zoveel zin om voorbeelden te noemen van wat er hier in mijn beleving niét in goede aarde is gevallen, in de afgelopen zeven jaren. Ik noem wat graankorrels die wél vrucht hebben gedragen:

- De hartverwarmende manier waarop ons dorp en onze kerkelijke gemeente eind 2015 een kleine 200 vluchtelingen op hebben gevangen. Hoe onze Sint Piter voor een aantal dagen veranderde in één grote markt waar kleding en koffers en speelgoed en wat niet al werd binnengebracht. En waar dankbaar gebruik van werd gemaakt door mensen die in ons land onderdak hoopten te vinden.
- Aan de bijzondere Paaswake in 2016 waar vier van hen werden gedoopt en daarover een persoonlijk getuigenis lieten horen.
- Hoe deze gebeurtenissen na hebben gewerkt in onze gemeente en in ons dorp.
- Aan hoe ik een keer bij Annelies zat om de kerkenraad voor te bereiden en het idee werd geopperd om Piter Wilkes uit te nodigen voor een optreden in zijn tour over de Alde Fryske tsjerken. Wat een prachtige middag werd in een volle Sint Piter.
- Het jaar daarop Gerrit Breteler: een nog groter succes met een afgeladen kerk. En voor mij de ondankbare taak om mensen die niet hadden gereserveerd naar huis te sturen.
- De vele inspirerende ontmoetingen en gesprekken die we hadden tijdens de cursussen Zenmeditatie. Hoe het merendeel van de deelnemers niet kerkelijk was of is. Wat geen beletsel vormde om tot diepgaande gesprekken te komen. Hoe aangenaam verrast men was dat juist de kerk dit aanbood!
- Twee prachtige avonden Japans penseelschilderen olv Harm en Wil Hornstra Moedt.
- De positieve sfeer in onze kerkenraad.
- Een zeer creatieve koster die zich met hart en ziel inzet om kerk en dorp meer met elkaar te verbinden!!!
- Pickwickdiensten, met veel creativiteit en plezier opgezet door Tjitske en Marieke.
- "Gewone diensten", waarin ineens alles in elkaar paste en klopte. En waar in mijn beleving iets van de Heilige geest doorheen fladderde.
- Carl die een mooie inval krijgt: zou het niet mooi zijn om Sint Piter en Swarte Pyt op Sint Pipersnein uit te nodigen? Twee keer hebben we hen inmiddels te gast gehad. En het is de bedoeling dat het een jaarlijks traditie wordt, als het aan de Goedheiligman ligt!

- Hier aangekomen merkte ik dat ik steeds sneller begon te typen. Omdat me nog veel meer te binnen schoot aan activiteiten of ontmoetingen die vrucht hebben gedragen. Ik noem er nog één. Een die me heel mijn leven bij zal blijven: Marieke die na afloop van de vesper met Robert Smits quasi achteloos wat zaaigoed door de consistorie strooit: ik ga een groepje bij elkaar krijgen om naar Rio te gaan. Jij gaat toch ook mee? Ook die middag waarde de Heilige Geest hier rond. En ik zei ja, voor ik besepte wat ik eigenlijk zei. En Trees zei ook ja. En toen waren we al met zijn drieën, aan het begin van wat een onvergetelijke ervaring zou worden.

Bij dit laatste voorbeeld blijf ik nog even staan, omdat het heel mooi laat zien wat Jezus bedoelt met die raadselachtige (koan-achtige) woorden uit vers 12: “Want wie heeft zal nog meer krijgen, en het zal overvloedig zijn; maar wie niets heeft zal zelfs het laatste worden ontnomen.”

Dat is een uitspraak die alles te maken heeft met de vraag hoe ontvankelijk jij wilt en durft te zijn voor wat er in jouw leven wordt uitgestrooid aan zaaigoed. Door de mensen om je heen. Want iets van die zaaier, dat zit in ons allemaal: we strooien allemaal woorden en daden om ons heen. En als jij door open voor staat kan er iets gebeuren. Dan kan er iets van God gestalte krijgen.

Een paar woorden van - in dit geval - Marieke, die grote en vruchtbare gevolgen hadden.

Voor mij, voor ons hele groepje, voor Robert end e kinderen en volwassenen in Brazilië.

Op dat moment werden die woorden niet verstrikt door het onkruid van mijn angst en onzekerheid tot dan toe, als het over het werk van Robert daar (Smits) ging: ik vond het namelijk altijd nogal gevaarlijk om naar die favellas te gaan. Niks voor mij. Zo zit ik niet in elkaar.

Maar nu vielen die woorden niet op de rotsen van mijn weerstand. Maar in goede aarde.

Dat kun je veel breder trekken:

Je kunt je afsluiten voor het nieuwe, het onbekende dat in allerlei vormen en op allerlei manieren naar je toekomt. Je kunt je afsluiten voor nieuwe uitdagingen, voor nieuwe manieren om gemeente van Christus te zijn. Voor een nieuwe wijze om de Bijbelverhalen uitgelegd te krijgen.

Je kunt van dat laatste zelfs slapeloze nachten krijgen, zoals een enkeling van u is overkomen. Om na die eerste reactie te zien hoe het je ook op een nieuw spoor kan brengen. En hoe die aloude en tot dusver vertrouwde verhalen óók gelezen en geleefd zouden kunnen worden.

In en door de ontmoeting met het nieuwe kan er van alles ontstaan en gebeuren van God.

En kun je ervaren dat wat je op dat gebied altijd al had, je niet uit handen wordt geslagen, maar dat het juist op een nieuwe manier tot leven kan komen en je steviger grond onder de voeten kan geven.

“Als je doet wat je altijd hebt gedaan, krijg je wat je altijd hebt gekregen.” Een bekende uitspraak, van Albert Einstein. Die je uitnodigt om uit je comfort zone te komen. Ontvankelijk te zijn voor wat nieuw is. Goede aarde te zijn voor het zaaigoed dat ook in jou gestrooid wordt.

“Als het gaat om preken, om schriftuitleg, dan kun je je hoorders in twee groepen indelen”, heb ik destijds tijdens een postdoctorale cursus in Amsterdam geleerd: zij die ontvankelijk zijn voor het nieuwe dat jij mogelijk te brengen hebt. En zij die zich ervoor afsluiten. En diep in hun hart alleen bevestigd willen worden in wat ze altijd al hadden geloofd.

Ik heb het sterke vermoeden dat ik als predikant van deze gemeente in die eerste groep vruchtbare grond heb gevonden.

Voor hen die zich meer herkennen in de tweede groep, hebben mijn preken en de wijze waarop ik vanuit mijn eigen spiritualiteit mijn werk in jullie midden heb gedaan, waarschijnlijk vooral onzekerheid opgeroepen. En weerstand.

Dat is, nogmaals, onvermijdelijk in een gemeente die uit meerdere stromingen is ontstaan.

Daarom is het goed dat er na deze zeven (vette ;-)) jaren een nieuwe zaaier komt. Die het ook alleen maar op háár/zijn eigen manier zal kunnen.

Ik besluit met een liedtekst, een gebed eigenlijk van Oosterhuis. (lied 962) Geschreven voor rond een uitvaart.

Zó definitief is ons afscheid vandaag gelukkig niet! Maar het brengt mooi onder woorden hoe ik vandaag afscheid van jullie wil nemen: (lied 962)

Wat ik gewild heb, wat ik gedaan heb
Wat mij gedaan wérd, wat ik misdaan heb
Wat onzegd bleef, wat onverzoend bleef
Wat niet gekend werd, wat ongebruikt bleef
Al het beschamende, neem het van mij

En dat ik dit was en geen ander.....dit was mijn liefde. Hier ben ik, amen